

РОЗВАГА

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ.

ВИДАС „ВИДАЗНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ІВ. ФРАНКА“
редакційна секція української таборової організації.

Виходить що тижня в суботу.

Наша часопись виходить виключно засобами полонених Українців, тому всі читачі повинні й по змозі грошово підpirати.

Петроград знову хвилюється.

Петроград знову зашумів. Заява президента міністрів князя Львова, з 10. березня від імені тимчасового правительства, була принята й союзниками й ворогами Росії як бажання мира й навіть як певні мирові умови її. В союзників ця заява викликала, розуміється, великий неспокій та заклопотання. Небезпека сепаратного мира Росії, яка родилася разом із революцією, зразу виросла й приняла означені форми. Так її зрозуміли й центральні держави й зиступили зі своїми заявами, з яких вияснилось, що воєнні ціли Росії та її центральних противників нібіто однакові, а коли так, то можна найти й дорогу до взаємного порozуміння. Франція, а особливо Англія повинні були вжити всіх сил, щоб одвернути небезпеку, що насуvalася на них із боку Росії. Піднявся гвалт у пресі, почали гудити союзника за можливу зраду не тільки їх, а й цілого світа, який стоїть на строжі „справедливості та права всіх поневолених народів“. Англія крім того, що ставила всякі перепони для поверту в Росію російським соціалістам, що перебували за границею й повернувшись могли ще більше скріпити мирові стремління робітництва в Росії, кажуть швайцарські часописи, коли тільки правда, що для агітації за дальшою війною пустила вона в Росію ще й до 100 міліонів марок гроша. Можливо, що все це взяте разом із стremліннями буржуазної російської кляси, на чолі якої стоїть тепер міністер загорничих справ Мілюков, і яка стоїть за дальшою війною, дало привід панові Мі-

люкоу дати нову заяву, яка мала згладити неприємне враження першої заяви князя Львова. В цій останній заяви Мілюков запевняє союзників, що Росія остаеться й надалі їм вірна та вести ме разом із ними війну до побідного кінця над ворогом. Сторонником Мілюкова й сильною підпорою його є також воєнний міністер Гучков.

Тому то на другий день після цеї заяви шостий Фінляндський полк зробив перед Таврийським двірцем демонстрацію протеста проти тимчасового правительства. На прaporах, що несли вони, стояло: „Геть Мілюкова!“ „Геть Гучкова!“ До демонстрантів прилучились інші полки петроградського гарнізона й робітництво. Заколот приняв такі розміри, що Мілюков примушений дати пояснення народові, чому він дав таку заяву. Між тим вістка про демонстрацію війська перекинулась на Путиловський завод, і в той час, коли Комітет робітників і салдатів радив над заявкою Мілюкова, Путиловці урядили ще одну демонстрацію протеста. Комітет робітників і салдатів, серед членів якого мабуть більшість „Плехановців“, зorganізував негайно контрдемонстрацію. „Плехановці“ зіткнулись на вулицях Петрограда з „Ленінцями“ з Путиловського заводу і, як доносить петроградське телеграфічне агентство, завязали між собою бій. По донесенням того ж агентства є між демонстрантами убиті й ранені.

Які будуть наслідки цих останніх подій, покаже недалеке будуче. Можливо, як то вже й писали деякі часописі, що й нова

Росія стоїть знову на порої нової міністерської кризи, а в звязку з нею й дальшою зміною політики.

У всякім разі ясно, що довго ще не найдеться порозуміння між самими робітниками, довго ще буде йти боротьба між

сторонниками дальнішої війни „Плехановцями“ та сторонниками мира „Ленінцями“, а також порозуміння кожної з цих партій із правителством, довго ще бушувати не розколихане народне море.

Пущик.

Ухвали Президії Союза визволення України.

Президія Союза визволення України на своїм пленарному (загальному) засіданні з дня 2. мая 1917 р. обговоривши витворене російською революцією положення, приняла такі ухвали, згідно з опінкою загалу членів організації:

I. В справі відношення до війни.

З огляду на те, що воєнні невдачі царської Росії, довівши, як того ми сподівалися й бажали, до внутрішньої революції й повалення самого царизму, утворили в Росії умови, в яких всі народи та всі національні області Росії дістають змогу національного й політичного самоозначення;

що обидві групи держав провадять війну під гаслом охорони прав народів на самостійне існування;

що держави центрально-європейського союза, як видно з їх освідчень, ведуть оборонну війну, а Австро-Угорська монархія крім того виразно визначила, що не має намірів поширювати своєї території коштом Росії;

що тимчасове революційне правительство Росії так само відкинуло завойовницькі ціли царизму й запевнило, що не має жадних анексійних воєнних плянів;

з огляду на це все Союз визволення України уважав, що дальнє ведення війни було б лише нічим неоправданим проливанням людської крові та наражуванням здобуткої народами Росії свободи на небезпеку ІІ втрати.

Длятого Союз визволення України уважав задачею дня пропаганду необхідності загальної ліквідації війни в забезпеченням усім народам культурного світу, в тім числі й українському, повної нічим необмеженої свободи, самим становити про свою долю й по власній волі улаштовувати суспільні політичні й господарські — відносини з іншими народами.

Сим відношеннем до війни само собою визначається становище нейтральності супроти воюючих держав, а творення українського національного війська потрібне для охорони здобутих уже й завойовання дальших національних свобод аж до здійснення нашого національного ідеалу.

II. До тимчасового правительства Росії.

Вітаючи в особі Тимчасового Правительства Й Ради робітничих і солдатських депутатів політичний переворот у Росії, Союз визволення України висловлює надію, що Україна не аустріє жадних перешкод у творенню свого національного життя після власної вподоби, противно Тимчасовому Правительству та зорганізована в Раді робітничих і солдатських депутатів московська демократія за вихідну точку у відношенню до національних амгань України прийме основи переславського договору з тим, що про внутрішній лад України в ІІ на-

ціональних границях та про її відносини до сусідніх народів рішать українські установчі збори в Києві.

III. До Української Центральної Ради в Києві.

Президія Союза визволення України шле національний привіт із чужини Рідному Краєві, що виборює собі побіч інших народів Росії право на самостійне існування, зосібна вітав Центральну Українську Раду й Український Національний Конгрес яко виразників зорганізованої свободної волі українського народа.

Стоячи далі на грунті повної державної самостійності українського народа, Союз визволення України дальшу свою діяльність буде координувати (підпорядковувати) з діяльністю покликаних волею революційного українського народа національних репрезентантів на Україні.

Зорієнтована до себе й для себе Україна буде відтепер визначати й для Союза орієнтаційну лінію його політичного поведіння.

IV. Про практичні задачі Союза.

З огляду на змінені обставини політичного життя в Росії, які дають змогу свободній організації українських національних сил в їх змаганні до адобруття Україні самостійного життя, Союз визволення України обмежує відтепер свою діяльність до оборони прав українського населення в заняттях центральними держанами українських областях, до літературної популяризації серед політичного світу західної Європи визвольних змагань українського народа й до дальнішого ведення національно-освідомлюючої роботи серед полонених Українців у межах держав центрального європейського союза.

Що ж торкається репрезентативної сторони цілості української справи в її теперішній стадії за межами, то поширення цієї діяльності й означення її форм та напрямку буде старані ся переводити в порозумінню з компетентними політичними чинниками на Україні.

V. В справі українських занятих областей.

Навязуючи до кількаразових представень до компетентних чинників середньо-європейських союзних держав та згідно з волею населення українських занятих областей, Союз визволення України домагається ся:

щоб у сих областях положено край насильниковому насилуванню українському населенню польщані;

щоб адміністраційні уряди в тих областях обсаджувалися прихильними до місцевого населення одиницями, по можности зможіж австрійських Українців;

щоб культурні й релігійні потреби українсько-

го населення цих країв знаходили достаточне заспокоєння;

щоб пороблено заходи для усунення матеріальної нужди населення українських занятих країв;

щоб те населення за свої страти в праці і майні для потреб окупаційної армії було справедливо винагороджуване та,

щоб евакуоване з занятих українських країв населення діставало необхідну опіку й охорону.

Вкінці Союз домагається ся, щоб заняті українські області адмініструвалися окремо від польських етнографічних областей і щоб за підставу уладнення місцевих національних відносин бралося статистику населення вперед війни, а не переведено тепер, по евакуації в обидві сторони передвоєнної часті людності.

VI. В приводу заборчих виступів польської Ради Стану.

У відповідь на проклямацію росийського Тимчасового Правительства, з узманням національно-державних прав польського народу в його етнографічних межах, Польська Рада Стану виступила з анексійними претензіями до українських земель, колишньої польської Річи Посполитої.

Союз визволення України згідно з думкою цілого українського народу та згідно з голосами українського населення занятих центральними державами українських областей і на підставі дуроччення цього населення тавруб сей виступ польської Ради Стану як нічим неоправданий замах на чуже національне добро.

Український народ ніколи не погодить ся з тим, щоб хоч маленький шмат його національної території заставав під польським володінням, а всякі замахи на його національне добро відіпре найрішучішим способом.

Рівночасно Союз визволення України поновно підносить голос протесту проти всяких проб вербунку українського населення в занятих українських областях до польського національного війська та звертається до компетентних чинників Австро-Угорщини і Німеччини з апелем (із зазивом), щоб заняту українську територію виключено зі сфери вербунку.

VII. В справі роботи серед полонених.

Президія Союза визволення України висловлює найбільшу подяку правительствам Австро-Угорщини й Німеччини за уможливлення полоненим Українцям зорганізувати ся в таборах у різних товариства в цілі піднесення свого культурного рівня й національної свідомості.

З росийської України.

Що дні надходять все нові й нові вісти з того боку, з рідної сторони, з росийської України. Вістки ті самі собою говорять про те, як незвичайно буйно, широко розливаються ся по всіх закутках рідної землі хвилі національного самопізнання; говорять про те, що пригнічуваний так довго й так алісно український народ, як такий, і нечуваюю силою виривається ся тепер на поверхню політичного життя, і різко означеніми всюди домаганнями найширших свобод у усіх напрямках.

Ті вісти, які до тепер дійшли до нас (а треба

Таборові українські школи, курси для неграмотних, різні спеціальні курси, театри, бібліотеки, музеї, гімнастичні товариства, церковні братства, політичні віча, видавані самими полоненими таборові часописи й інші форми культурно-національної діяльності охопили своїм впливом десятки тисяч полонених. Виховало ся для України цілі шереги національно-свідомих горожан в часі, коли в Рідній Краю полонених було заборонено українське слово й коли всі прояві українського національного життя з найбільшою жорстокістю переслідувалися дореволюційним правителством Росії. Отсюди прихильність правителств Австро-Угорщини й Німеччини до національного самоозначення й культурного піднесення полонених Українців, український народ назавше збереже в своїй вічній памяті.

Одночасно Президія Союза визволення України висловлює надію, що Тимчасове революційне Правительство Росії, скасувавши всі національні обмеження, не тільки не ставити меть ся ворожо до національного самоозначення й культурного піднесення полонених Українців, але також зі своєї сторони прийде в поміч полоненим всіх національностей в їх культурних змаганнях та в більшій мірі, ніж дореволюційне правительство, загалом подбас про облекшення незавидної долі полонених.

VIII. Про відношення до українських політичних репрезентацій в Австрії.

Тимчасове виступлення Союза визволення України, по актах із 5. падолиста 1916. р. зі складу Загальної-Української Ради, яка обєднувала всі політичні партії й парламентарні репрезентації австрійських Українців, треба уважати дефінітивним виступленням із причини, що від падолиста місяця 1916. р. Загальна Українська Рада фактично не існує, а функції Ради ухвалюють ІІ, на засіданні з дня 6. падолиста 1916. р., перейшли на територіальні й річкою компетентні політичні організації, що входили в склад Ради. При такім стані річчі Союз визволення України від випадку до випадку входив і буде входити в порозуміння в справах загального значення з окремими або во всіма політичними чинниками австрійських Українців без ріжниці, та висловлює найширіше бажання, щоб у таку важну історичну хвилю всі політичні сили австрійських Українців сконсолідовувалися (злучилися) для успішної оборони національних прав українського народу.

Отсі резолюції постановила Президія Союза оголосити в пресі, а деякі з них закомунікувати відповідним правительственным чинникам.

За Президію Союза визволення України: В. Дорошенко, А. Жук, М. Мелемєвський, А. Скоропис-Йолтуховський.

зазначити, що дістабмо їх ві значним співненням), уже свідчать про те, що боротьба за свої права, яку так енергійно ведуть наші земляки, поступає наперед досить успішно. Все, що здобувається, грунтівно закріплюється ся й можна сподівати ся, що коли таким ходом боротьба піде далі, український народ в недалекому будущому почуб себе повновласним господарем у своїй хаті.

Крім уміщених у попередніх числах „Розваги“ вістей в Україні, маємо нині щасливу змогу поділити ся з нашими читачами ще такими відомостями:

В Київі, як подає газета „Утро Российской“ з дня 21. марта (ст. ст.), відбула ся 19. марта величезна українська маніфестація при участі коло 100.000 людей. При безперестанних звуках 14-ти оркестрів військової музики, беконечні процесії солдатів, горожан, студентів і учнів різних шкіл, селян та робітників, і, між інч. полоненіх земляків-Галичан, проходили вулицями Київа з численними українськими прапорами, на яких красувались переважно такі написи, як: „Нехай живе вільна Україна“, „Хай живе федеративна республіка“, „Душу, тіло ми положим за свою свободу“ і т. і. На чолі походу виділялися в старокозацьких одягах на конях група артистів театру Садовського, з самим Садовським. Звуки музики перепліталися з тисячоголосими співами українських національних гімнів, маршів і т. і. Все те робило величне враження. Місто прикрашено українськими національними прапорами й численними таблицями з найрізноміднішими написами. Коли похід дійшов до Софіївської площі, з Софіївського собору, при звуках дзвонів вийшло духовенство й відслужило коло пам'ятника Богдана Хмельницького панаходу по Тарасові Шевченкові. В руці Богдана разом із булавою розвивався український національний прапор із написом: „Нехай живе вільна Україна“. Зі сходів пам'ятника говорились численні промови в українській мові. Першим промовляв, від імені Центральної Української Ради в Київі, професор М. Грушевський. Його промова переривалась гучними криками „Слава!“ Віче приняло таку резолюцію: „Ми, Українці, зібрані в Київі 19. березня на першім українськім святі свободи, відновлення народовластя, знищеного царським деспотизмом і одностайне постановляємо: піддержувати тимчасове правительство, помагаючи йому всіма силами забезпечити новий свободний лад від усіх ворожих заходів, у твердім переконанні, що воно далі прикладати ме всі сили для укріплення свободи й демократизму; потвердити йому наші сподівання негайного скликання установчих зборів на основі загального, рівного, прямого й тайного вибору, котрі збори мають ствердити автономний лад, який на Україні заводимо; зажадати від тимчасового правительства, щоб воно міцно звязало справу автономії України з інтересами нового ладу й заохотило людність її до всяких жертв, для чого негайно видало б декларацію (заяву), котрою зі свого боку визнalo б потребу широкої автономії української землі й поробило одразу всі заходи, щоб надати українській національній характер і публичним установам, із захованням прав національних меншин; у справі переведення цих постанов доручасмо Центральній Раді України порозуміти ся з тимчасовим правительством“.

По закінченню промов, війська проходили мимо пам'ятника Богдана церемоніальним маршем і відавали честь українським прапорам. Багато публичних інституцій, як міська рада, земська управа, управління валізніць і інчі були прикрашені українськими національними прапорами.

В дніх 20.—21. марта в Київі, в будинку міської думи, відбувся краївий з'їзд партії Народної Волі, який виніс постанову про необхідність передбудови Росії на федеративних засадах.

Дня 29. марта в Київі відбувся численний з'їзд Товариства Українських Поступовців, під проводом професора М. Грушевського, при участі представників багатьох міст і сел України, а також Петрограда, Москви й Чорноморщины. Цей з'їзд постанов-

ив всіма силами й способами добивати ся автономії України й вибрал комісію, яка має виробити проект автономії. Відповідно до тих стремлень, з'їзд прийняв нову назву для товариства: „Союз українських автономістів-федералістів“.

З Харкова, Полтави, Катеринослава, Одеси, Ростова-на-Дону, з далеких закутків Кіївщини, Чернігівщини, Поділля, Волині й інчих міст надходять вісти про з'їзи, маніфестації, віча, які виносять постанови домагати ся широкої автономії України, відкриття українських шкіл, про відновлення закритих за старого ладу українських товариств, газет і т. і.

В Катеринославі відбулося віче салдатів Українців, які постановили домагати ся федеративної республіки й національно-територіальної автономії України, і т. і.

Наведені вище відомості свідчать про широкі перспективи, які зарисовують ся на українськім небозиводі, але лише в теорії. Коли ж зважити те, що маємо досі з реально переведеного в життя, як напр.: призначені на адміністраційні посади Українців (П. Дорошенко—Київським віце-губернатором, М. Василенко—попечителем Київської шкільної округи, С. Ефремов—комісарем по справах друку; нову вістку про призначення агронома-кооператора українця з Полтавщини А. Кулижного, товаришем міністра хліборобства; відомого прихильника Українців, депутата до думи з Катеринослава Александрова—катеринославським губернатором; автора праці про Переяславський договір, як персональну унію Москви з Україною, барона Б. Нольде—товаришем міністра заграничних справ); коли зважити те, що в Київі дня 19. марта відбулось урочисте відкриття першої в Росії української гімназії, що повідновлювали свою діяльність численні товариства „Прогресіта“, відновлюються ся українська преса, відкриваються школи з українською викладовою мовою, вводиться українська мова в громадських і державних інституціях (Ольгопольське земство, присяга в Катеринославі Українців—салдатів на рідній мові) і т. і.—коли зважити все те, то мусимо прийти до втішного переконання, що в напрямі публично-правного положення українського народу взагалі і правного положення горожан-Українців, як членів окремої національності, здобуто вже не мало.

Що ж до державно-правного положення України, як території заселеної окремим народом, то очевидно питання це має вирішити ся остаточно на Установчих Зборах, які мають зібрати ся в Петрограді, чи Москві. Між інчими, визначніші українські діячі-громадяни, в тім числі й проф. М. Грушевський, висловилися за скликанням Установчих Зборів у Москві. В які форми має вилитися определення державно-правного положення України—питання часу, але ті численні постанови численних з'їздів, віч та маніфестацій, яскраво підкреслюють одну думку:—федеративна республіка й широка національно-територіальна автономія,—а з тими постановами Установчим Зборам приайдеться числити ся.

Підкреслюємо, що підрахунок уже здобутого, дає нам право тішити ся успіхами, віднесеними нашими земляками. Але на тому не кінець. Здобутого ніяка сила нам не відбере, та здобуто ще не все. Творча праця кипить у ріднім краю й працівники не покладуть рук, поки конечно не здійснять великого заповіту: „В своїй хаті своя сила, і правда і воля“!

О. К.

І з чужини.

Там далеко за горами, в ріднім краю,
У воскресішім, розкітлім гаю
Пісні волі, життя громом дзвонів ревуть,—
Там кайдани невольничі рвуть,
 Там живуть.

Як би, як би хотіло ся злити ся з ним,
Із відродженім гаєм рясним—
Його радістю жити, його щастям цвісти,
Праці творчої лепту й свою принести!..

Та неволя нудне павутиння снує,
Обснувала—дихнуть не дає,
І рігоче злорадно примара страшна...
А на двоřі сміть ся весна,
 Чарівна...

Як то гірко, як тяжко, що сковані ми,
Що з обиймів нудної тюрми
Тільки й маємо сил, що гукнути в цей час:
„Духом з вами ми всі, але ви... ви—без нас”!

Та чи й вигук той наш долетить аж туди,
Де цвітуть пишноцвітні сади,
Утопають в красі чарівної весни;
Чи почуто, почуто вони,
 Ті, що рвуть кайдани?

Як би, як би хотілось полинуту туди,
Стать з братами-борцями в ряди,—
В боротьбі йти разом, в творчій праці згорати,
А не мокрими тліть, не рабами вмиряті!..

О. Кобець.

Справа мира.

Міністер заграницьких справ Мілюков повідомив 1. мая союзників Росії, що тимчасове російське правительство заперечує всі чутки про окремий мир із осередніми державами; що воно додержить тих обіцянок, які дало правительство старого ладу своїм союзникам; що воно держить ся тих засад, які були проголошені державними мужами союзників.

Мілюков підкresлює в своїй заяві, що згідно з волею народу правительство провадити не війну аж до побідного кінця.

Заява правительства викликала незадоволення серед війська й робітників, які запорядили демонстрацію проти Мілюкова та Гучкова. Та демонстрація—як доносять часописі—закінчилася бійкою між сторонниками негайного заключення мира й прихильниками правительства. Щоб запобігти лихові, виконавчий комітет Ради салдацьких і робітничих депутатів зажадав від правительства пояснень у справі проголошеної ноти. Правительство дало свої пояснення й вони були приняті, але приняті по довгій дискусії 34-ма голосами проти 19. В цім поясненню говориться про правительству ноту з 1. травня так: „Доводить ся до відома, що ця нота, в якій говориться про конечну побіду, має на меті тільки розвязання проблеми, поставленої правителством у ноті з 10. березня, яку можна передати оттакими словами:

Правительство вважає своїм правом і обовязком уже сьогодні заявити, що його метою не є ні панування над іншими народами, ні захоплення їх національних дібр, ні захват чужих країв—тільки закріплення трівкаго мира на засадах вільного розвитку націй. Російський народ не хоче побільшувати свою силу коштами інших народів, не має також на цілі уярімлення або повалення якогонебудь народу. В імені засад справедливости порвав уже російський народ ланцюги, які скочують ще народ польський. Але ж не можна допустити, щоб наша вітчина вийшла з великої боротьби приниженою й надломленою в своїх житівих силах. Під поняттям: санкції й гарантії стій-

кого мира—розумів тимчасове правительство розоруження, інтернаціональний роземчий суд і т. д.”.

Це пояснення передав міністер заграницьких справ також і послам союзників із Росією держав.

Отже, як бачимо, правительство й хотіло б провадити свою заборчу політику, так не в силі, бо зараз же його спиняють представники від робітників та салдатів і воно йде на уступки: відрікається своїх власних слів, щоб тільки не попасти в суперечність із комітетом Ради робітничих та салдацьких депутатів.

Рада робітничих і салдацьких депутатів приняла пояснення правительства до відома й виесла резолюцію, що нота правительства від 1. травня до союзників не противить ся інтересам і домаганням революційної демократії.

Той факт—каже далі резолюція—що зрешення заборчої політики перший раз виникає в міжнародній дискусії, вказує на побіду демократії.

Резолюція закінчується так: „Тому, що комітет Ради робітничих та салдацьких депутатів висловив свою непорушну волю тільки під таким усів'ям (зрешення заборчої політики), привернути мир, він закликав цілу революційну демократію Росії тісно згрупувати сяколо своїх робітничих і салдацьких представників і висловлює повну надію, що народи всіх воюючих держав зломлять опір своїх правительств і примусять їх приступити до мирових переговорів на засадах зрешення анексій і воєнних відшкодувань”.

На цім однака виступлення правительства не закінчилося. Як доносять шведські газети, боротьба проти правительства набирає все більшої сили й побіда хилить ся на сторону верогів правителства, себто тих, що стоять за миром.

Що до штокгольмської мирової конференції, то вона призначена на 15. сього травня. Дотепер згодилися приняти участь у нарадах представники соціалістів: російських, німецьких, австро-угорських, італійських, скандинацьких держав та голландських. Є надія, що будуть представники від французьких і англійських соціалістів.

Російські полонені Українці в Австро-Угорщині й Німеччині про російську революцію і про українську справу в Росії.

Вістку про політичний переворот у Росії приято російськими полоненими в Австро-Угорщині й Німеччині з великим одушевленням. Полонені Українці зосереджені в окремих українських табо-

рах Фрайштадті (в Австрії), Ращтат, Зальцведель, Вециля (в Німеччині) і звязаних з ними робітничих групах, почали ухвалювати на своїх вічах різні резолюції й петиції до Тимчасового Правителства

з привітанням для Тимчасового Правительства і революційного війська та з домаганням привернення національних прав українському народові. В деяких таборах приято крім того петиції до тимчасового правительства з жаданням про поліпшення долі полонених. Майже одновзвучний текст політичної петиції полонених Українців містить такі домагання до російського Тимчасового Правительства:

"Щоб в основу нових, як тимчасових порядків, так і нових основних законів заложено й переведено до краю повне народоправе (повнота влади народові); щоб при перетворенню Росії на демократичну державу повно вшановано національні права окремих націй. Як Українці, жадаємо, щоб український народ, який покланяється жертвам для свободи Росії, як інші народи, дістав повні національні права на своїй власній землі приверненням назад основ Переславського договору 1654. року, безправно нарушеного московськими царями; щоб селянству українському привернено назад відняті царями в українського народа й роздаровані царським слугам землі; щоб в інтересі розпочатого народом великого діла був заключений правительством революції як найшвидче мир, на основах які гарантували б вільний розвиток всім народам Європи".

Додатково ухвалювано подекуди про скликання українських установчих зборів у Київі.

Свої петиції пересилають полонені до Союза визволення України у Відні й Берліні, як до організації, що допомагає полоненим в іх самодіяльній праці над піднесенням свого культурного рівня й національної свідомості з відписами для Ради робітничих і салдацьких депутатів, для думських послів з України, для Центральної Української Ради в Києві і для Союза визволення України.

Крім полонених Українців також полонені інші народності—Великороси, Жиди й інші—надсилають до Союза свої привіти й бажання під адресою Тимчасового Правительства, Ради робітничих і салдацьких депутатів, соціалістичних партій, окремих думських послів і проч.

Під українською петицією по день першого мая (н. ст.) зібралось поважає 20.000 підписів. Присилка підписів не спиняється далі.

Не маючи наразі зможи переслати петиції полонених по призначенню, Союз визволення України доводить до публичного відома про факт приняття тих петицій і про зміст петиції полонених Українців через оголошення сего комунікату в пресі.

Дня 6. мая 1917. За Президію Союза визволення України у Відні: М. Меленевський, А. Жук. За централю Союза визволення України в Берліні: А. Скоропис-Йолтуховський.

Даліші підписи під петицією, зміст якої наскрізь вгорі, можна надсилати по адресі:

Командо дес к. у. к. Крігсгейфененлагерс фір україніштен Унтеріхтаусунгс ін Фрайштадт Об. Оестеррайх. (Писати латинськими буквами).

Вісти з України.

"Український Військовий Клуб ім. Павла Полуботка". „Нова Рада“ пише, що в Київі заснувалося Товариство „Український Військовий Клуб ім. Павла Полуботка“. Метою свою товариство мав згуртування й створишення в одній сім'ї всіх вояків, лікарів і військових урядовців української народності під прапором федерації Росії—автономної України.

Віче салдатів-Українців. Березня 28. 1917. р. в Київ зібралося віче офіцієрів і салдатів із фронту, на якому постановлено:

Найперше треба зорганізувати українську національну армію з усіма родами зброй.

1. В склад цієї армії повинні входити: а) дозволений уже охочекомонний полк, для котрого потрібно негайно виділити кадри; б) зі всіх тилових частей виділити салдатів і офіцієрів Українців на формування українських полків по звичайному військовому статуту: полків піших, кінних, гарматних бригад, інженерних команд, команд флоти і авіації з урядовою мовою українською.

2. Що до фронтових частей: всіх Українців салдатів і офіцієрів згуртувати по змозі в окремі національні групи.

3. Вважаючи на те, що землю українську починають захоплювати в свої руки чужинці для спекуляції, просимо Українську Центральну Раду вжити заходів, щоб народні добра не продавалися й не віддавалися в аренду чужинцям на довгий час до видання нових законів і стежити за сим через спеціальних комісарів.

4. Ці ухвали подаємо до відома У. В. Р. Й. У. Ц. Р. і просимо зробити відповідні офіційльні заходи перед тимчасовим урядом, аби переведено як найскоріше ці ухвали.

Новий попечитель Київської шкільної округи про українізацію школи. Новий попечитель Київської шкільної округи Василенко, в разом зі співробітником „Київської Мислі“ сказав, що для відкриття приватних українських середніх шкіл немає жадної перешкоди. Що до зміни програм середніх шкіл у напрямі заведення в них української мови, то це в питання не права а факту. Учителі не мають підстави тривожити ся тим, що має переводити ся українізація школи, бо про них правительство заботиться. З педагогічних причин до кінця шкільного року не буде переводити ся реформа шкільна.

Відкриття першої української гімназії в Київі. Березня 18. в Київі відкрито першу українську гімназію. Священник Погорілко відслужив молебень в українській мові. Промовляло багато учасників—між інчими М. Грушевський.

Дорошенко—генерал-губернатор Галичини. Дмитра Дорошенка призначило тимчасове правительство цивільним генерал-губернатором Галичини.

Зреформована міська рада в Київі. Зреформована Київська міська рада (городська дума) складається тепер із 85 радників Українців, 12 Жидів, 2 Поляків і 1 Москала.

Нема ні царів ні міністрів. Один із полонених нашого табору дістав картку від родичів із Полтавщини, писану вже по революції. В тій картці між інчими пишуть:

„Увідомлюю я отсім, що тепер ми вже не ко-
заки, не крестьяне й не дворяні, а всі рівні горожане 6, й маємо казати всю неправду, яку бачимо.
Маємо казати, що Шевченко казав: „На що нам
царі, на що нам попи“. Завертається ся вся
рідна Україна, свобода слова і печаті—все,
все... Тепер побачать і сліпі люди—уже нема у нас
ні царів, ні міністрів, ні поліції. Все балакують, що
добре буде, а буде Бог знає як“!

Вісти з цілого світа.

Нове пресое бюро. Виконавчий комітет Ради робітничих та салдацьких депутатів заснував нове бюро, яке передавати ме вісти про події в

Росії за границю й повідомляти ме комітет про заграницні діла. Головою бюра призначено депутата Думи Скобелєва.

Заклик російських соціалістів до соціалістів антанту. Комітет Ради робітницьких і салдацьких депутатів запрошує Прізона, Льонгета й інших заступників опозиції в французькій робітничій партії приїхати до Петербурга. Крім цього послано запрошення до італійської й англійської соціал-демократичної партії вислати своїх делегатів. Комітет бажає привітати від імені російської революції тих пролетарів, що поділяють разом із російськими робітниками ту ідею, що треба зробити кінець кровопролиттю, яке затроює душу людства.

Знесення офіцірських титулів. Після звідомлення російської преси всі офіцірські титули із російської армії викинено. Всі члени армії будуть носити одно ім'я — солдат. Офіцери, що командують, будуть називати ся тільки одним словом командир.

Вигляд на коаліційний кабінет. Бюро Райтера доносить, що тимчасове правительство заявилося за коаліційним кабінетом. Керенський запрошує робітничу Раду й соціалістів приняти участь в утворенню міністерства.

Самовбивство Сазонова. Часопис "Русское Слово" доносить, що колишній міністр Сазонов, що находився під арештом, приняв стрихніну і імер. В оголошенні записів є ін протестує проти розділення його з його приятелями. Газета добавляє, що в ніч смерти Сазонова, ще три міністри, що находяться в тюрмі, відкрили собі вени, але їх у час врятовання. По донесенням російських часописів захорували міністри Мілюков і Гучков.

1,092.000 воєннополонених в Австро-Угорщині. Австро-Угорщина зробила обрахунок полонених, що находяться в державі. По цьому обрахункові на 1. лютого 1917. р. було полонених:

Росіян 852.853, між ними 47.550 офіцірів. Сербів 97.072, між ними 709 офіцірів, Чорногорців 5.595 із 31 офіцірами, Італійців 97.112, між ними 2.227 офіцірів, Румунів 38.327 із котрих 542 офіціра, Французів 465 із котрих 12 офіцірів і Англійців 31 із котрих 18 офіцірів.

Вівінні цілі французького президента міністрів. Президент міністрів Рібо на сніданку в заграницнім міністерстві держав промову перед делегатами італійського й англійського парламентів в якій заявив, що війна наближається до кінця. Він сказав далі: "Ми не хочемо утикати якунебудь національність, навіть, по стороні наших ворогів, але ми мусимо мати гарантії для компенсацій і гарантій, що нарушитель людських прав, буде покараний.

Турецька заява в справі Дарданелів. По донесенням Туреччина згоджується дати Росії вільний проїзд через Босфор і Дарданелі. Мотивує свою згоду Туреччина тим, що вона ніколи не мала нічого проти вільного проїзду для Росії через Дарданелі й тепер не має, а як вона противилася, то тільки тому, що проти проїзду вперто стояла Англія. А як тепер Англія цього хоче, то й Туреччина на це годить ся.

Нова проклямація тимчасового правительства. Тимчасове правительство випустило

довгу проклямацію, в якій говорить ся, що з днем повалення старого режimu тимчасове правительство поставлено перед великими задачами й перед великою відповідальністю, які на його наложила честь держави, а то: переведення програми соціальних свобод і продовження війни в тісній злучі з союзниками. Проклямація перечисляє всі амністії, що воно вже зробило для держави: знесення смертної карі, свободи перед законом і т. і. Однака — говорити ся далі — тимчасове правительство не може затаювати перед народом тих прикористей які піднялися до такого степеня, що викликають побоювання за будущість Росії. Правительство шукає собі підтримки в моральних силах. Жадна капля крові синів народних не пролита по його вині, жадна думка не задушена ним. Повалення старого правительства викликало трудності, які припинили соціальний розвиток краю.

Деякі групи суспільності хочуть насильним способом здійснити свої домагання й тим наражують край на велику небезпеку й знищення внутрішньої дисципліни. Перед Росією стоїть страшний привид анархії й горожанської війни, що загрожує свободі. Щоби здобуті свободи вдергати й закріпити, закликається ся всіх зіднати ся й витворити силу, яка б ці свободи захистила. Зі свого боку правительство докладе всіх старань. Воно хоче розширити кабінет у той спосіб, що покличе до міністерства заступників тих життєвих і творчих сил, які досі не приймали в правлінню держави діяльної безпосередньої участі.

Світова війна.

(Від 4. по 11. травня).

На російському фронті спокійно.

На французько-німецькому фронті. Піднялися Англійці на Аппа між Ашвіль і Кан на протязі 30 кілометрів нову офензиву, в яку кинули коло 16—17 дивізій. Але тільки коло Фресида вдалося їм втиснути ся до німецьких окопів, також коло Болекур лишилося частина передніх німецьких окопів в англійських руках. Страшні бої розгравалися також на лінії Суасон-Раймс, куди Французи кинули свіжі сили після попередніх втрат. Найбільшої остроти набрали бої коло Есн і Брімон. Помимо того фронту німецького не вдалося проломити. Взяли також Німці назад відданий Фресну. Велику участь приймають у боях літаки, яких десятки гинуть в один день.

На македонському фронті. На цьому фронті підняв останніми днями генерал Сарай офензиву. Бої йдуть на великому просторі. Найбільшої сили досягали бої в долині р. Черни, де війська антанти місцями доходили до передніх окопів німецько-австрійських; але помимо того офензива не мала успіху. Бої ще не скінчені.

На інших фронтах не сталося ютого значного.

Війна Злучених Держав.

Злучені Держави вислали свою флоту в європейські води для боротьби з німецькими підводними човнами.

До 10. травня відбрано підписів під петицією до революційного російського правительства 3.724. Підписи в робітничих командах надходять далі.

Таборова хроніка.

Свято 1. мая. Дня 1. мая заходом усіх українських таборових організацій відбулося урочисте свято.

В годині 7 з половиною ічертом коло поческансія Просвітного Видлу вібралися члени всіх тонаристи, співаки й оркестра. Зі співом робітничих пісень і музикою рушили по дорозі до чайни. Наперед розвивалися дva червоні прапори й один жохто-блакитний—наш національний. На спів і на звуки музики люди виходили з бараків, прилучалися до гурту й поки дійшли до чайни, зібрались уже стільки народу, що ледві могли вміститися в величезному чайному баракі. В чайні голова Головної Української Ради виголосив щтурм промову, в якій підніс надавичну вагу й значення великого свята робітників усього світу 1. мая. Закінчив промову бажанням, щоб у друге це свято ми вже аустралії в себе вдома, на своїй Вільній Україні. Погім хор проспівав „Варшавянку“ й під звуки маршу, зі співом революційних пісень направились усі до загального бараку. Тут оркестра заграла ще марш.

Виступив із промовою тов. І-ко. Він докладно засував, чому це робітники усього світу так обходять день 1. мая, яке значення має це свято для працюючих і для тих, що живуть із чужої праці. Нарешті звернувся до присутніх із закликом, щоб у цей день, де б ми не були, мусимо збиратися під червоним прапором, не забуваючи його свого національного, щоб показати, що ми, як нація, стамо під червоний прапор труда й разом із робітниками цілого світу йдемо на боротьбу з загальним ворогом капіталізму.

Потім оркестра заграла марш „Мир“. Тов. С—к про декламував вірш І. Франка „Каміні“. Хор проспівав „Варшавянку“. Тов. М—з повідомив, що Г. У. Р. вислава прініти в нагоді 1. мая у всіх українських таборах в Німеччині, а потім прочитав привіт від жидівської організації в Фрайштадті українським організаціям.

Тов. К—стро розповів, як абилися свята 1. мая 1914. р. робітники в Брянському заводі в Катеринславі. Та через зраду своїх же братів-робітників діялась поліція й свято не відбулося.

Тов. С—кій продекламував вірш Лесі Українки „До судді“.

Потім промовляв тов. О—ч Він у своїй промові зачічив, що це свято лише робітницьке, свято ідеї братерства. Він доказував, що хоч ідея братерства зарає хвилено потоптані та люді вже зрозуміли, що їх ошукані і що скоро люди скінчать цю ріано, зрозуміють де правда й тоді ідея братерства запанує на землі. З його промови всі зрозуміли, що братерство може опирати ся на повинні волі народів.

Тов. М—з сказав ще декілька слів про снято 1. мая Й закінчив закликом: „На нас, дорогі товариші, лежить великий обов'язок: нести до дому все те, що ми тут піанали й розповідали про його по всіх усюдах. В цей день особливо ми мусимо показати ворогам свою силу. В це свято кожний мусить стати під червоний прапор разом із своїм національним. Дорогі товариші! Кличу вас під наше гасло: „Хай живе обеднане робітництво! Хай живе Вільна Україна!“

Хор проспівав „Сміло други!“ і „Ще не вмерла Україна.“

На цим свято закінчилося всі розходи ся задоволені а і надію на кращу долю.

Дня 30. квітня вечером жидівська організація обходила свято 1. мая. На свято запрошено членів українських організацій. Свято відбулося в жидівському баракі для інтелігентів. Помешкання було прибрано ріжисарями більшими ж меншими праціорниками. Свято почалося з мартінезвою, яку відіграва таборова оркестра. Опісля т. Б.—и українські мюні привітали присутніх Українці. Висловив надію, що по повороті в нідновлену Росію жидівський народ, що живе на Україні, буде йти разом з Українцями.

Тов. Ш.—висловив радість, що наршті пригніченні народи російські дочекалися тієї щастливого часу, що цей великий день, перше мая, будуть вільно святкувати, разом із робітниками цілого світу. Докладно засував чому цей а не інший день святкувати робітники. Нарешті побажав, щоб робітники як найбільше добули поліщень для свого життя. Закликав присутніх, до віднання й до спільноти боротьбу з загальним ворогом—капіталізмом.

Оркестра заграла марш.

Один тов. продекламував вірш „Новий час“ де говорить що є ще час тепер літи слізки й крові, тепер настає

новий час, що потрібне зedнання і спільної праці.

Тов. М. висловив бажання індустріє свято 1. мая святкувати вже дома, й то не обливаючи кровлю, як то раніше робилося в Росії, а вільно, без вмішання поліції і різних інших поспілак царських. Засував, як російський царизм гнітив усі російські народи, а найгірше Жидів. Та—є, кинув промовець—хоч ми й пролинали кров свою наарівні в другими народами й поклали велики жертви, то за те ми тепер вільні горожани вільної держави.

Оркестра заграла марш „Мир“. Отісля жидівський хор співав пісню „Клятва“.

Жидівська організація подякувала всіх учасників свята в Україні, мові. Голова Головної Української Ради попросив слова й засував, які стосувалися жидівського народу із жидівським, на російській Україні, які суперечки вміло викликати російське правительство, між обома народами й побажав, щоби всі ті терти тепер зникли, щоби український і жидівський народи жили на будуче в згоді.

Потім оркестра ще заграла марш. На цім свято скінчилося.

Й. Кавбек.

Віче. В суботу 5. травня відбулося тaborове віче. Після звідомлення в воїнських подій, тов. референт повідомив, що 15. травня Штокгольмі мають відбутися представники соціалістів всіх юноючих і центральних держав на конференцію. Ця конференція має занятися головним чином обговоренням інтернаціонального положення. Між іншими тов. референт вказав, що справа мира поки що не поступила наперед, але й не в безнадії. Треба сподіватися, що штокгольмська конференція даст початок до мирових переговорів.

Гогім тов. референт повідомив, що від тепер, кожної п'ятниці відвувати муть си віклади про свободи в конституційні і республіканських державах та як ними користати ся. Підкреслив, що запорукою свободи й її розвитку є розширення культури та роботи. Тому заніван товарищів як можна в більшому числі приходять на ці вилади. Щоб кожний, хто понерне до дому, міг і другим розказати, як берегти та поширювати ті свободи.

Етнографічний Гурток *). Думка заснувати в тaborі Етнографічний Гурток виникла ще 26. березня на товарищеских засіданнях Видавничого Т-ва. Але тільки в неділю 6. травня відбулися перші збори цього Гуртка. Вибрано президію Гуртка: голову, секретаря й скарбника. Зраз Гуртка складається з 16 членів. Метою Гуртка є збирання етнографічних матеріалів серед полонених. Просить ся всіх товаришів, що співчують завдання Гуртка, допомогати в його роботі.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Всіх товаришів, котрі прислали нам останніми часами додатки, просимо вибачити, що тих додісів до тепер не помістили в „Розваги“. Стало ся—це в браку місце в газеті.

Т-ші Кл—ач Василь і Пон—р Матвій, поперевно почта 370. У Вашій справі поробили ми всі можливі заходи й будемо старати ся перевороти всі перешкоди. Газети будемо висилати.

Тов. К—ко Максим, Ієгуш.. Потрібні Вам композиції можете виписати по такій адресі: Галичина, Львів, Ринок 10, Книгарня Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка.

Тов. Сім—ко Андрій, Обер—га б. Просимо вибачення. Стало ся так через неуграгу адміністратора. Рівночасно посилаємо останні ч. „Розваги.“

Тов. Крав. Федір, Петенбах. За листа й інформації про життя в Вашій команді щиро дякуємо. Надрукуюмо в „Розвагах“ по можності як найкорш. На дніх пішлемо три книжки. Гроші 17 К. дістали й розпорядили ними по Вашим вказівкам.

Тов. Жолоб. Петро, Мілайхенберг. Гроші одержали й переслали Боровикові, котрі находитися тепер на роботі відділення Фрайштадту.

*). Етнографія—опис життя якогось народу.